

SVETOVÉ VOJENSKÉ VÝDAVKY DOSAHUJÚ NOVÝ REKORD. NEPREKONATEĽNE NAJVIAC ZBROJA USA

- CZ24 News | 28. dubna 2023

Celkové globálne vojenské výdavky vzrástli v roku 2022 v reálnom vyjadrení o 3,7 percenta a dosiahli nové maximum 2240 miliárd dolárov. Výdavky na armádu v Európe zaznamenali najprudší medziročný nárast za najmenej 30 rokov.

Podľa nových údajov o globálnych vojenských výdavkoch, ktoré tento týždeň zverejnil Štokholmský medzinárodný inštitút pre výskum mieru (SIPRI), traja najväčší míňajúci v roku 2022 – Spojené štáty americké, Čína a Rusko – predstavovali 56 percent z celkovej sumy na svete.

Vojna na Ukrajinu a napätie vo východnej Ázii vedú k zvýšeniu výdavkov

Svetové vojenské výdavky **vzrástli v roku 2022 ôsmy rok po sebe** na historické maximum 2240 miliárd dolárov. Zďaleka najprudší nárast výdavkov (+13 percent) bol zaznamenaný v Európe a bol spôsobený najmä výdavkami Ruska a Ukrajiny. Vojenská pomoc Ukrajine a obavy zo zvýšenej hrozby zo strany Ruska však silne ovplyvnili rozhodnutia mnohých iných štátov o výdavkoch, ako aj napätie vo východnej Ázii.

„Nepretržitý nárast globálnych vojenských výdavkov v posledných rokoch je znakom toho, že žijeme v čoraz neistejšom svete,“ povedal Dr. Nan Tian, vedúci výskumník programu SIPRI pre vojenské výdavky a výrobu zbraní. „Štáty posilňujú vojenskú silu v reakcii na zhoršujúce sa bezpečnostné prostredie, ktorého zlepšenie v blízkej budúcnosti nepredpokladajú.“

Úroveň vojenských výdavkov počas studenej vojny sa vracia do strednej a západnej Európy

Vojenské výdavky štátov strednej a západnej Európy dosiahli v roku 2022 celkovo 345 miliárd USD. V reálnom vyjadrení výdavky týchto štátov po prvý raz prekonal výdavky v roku 1989, keď sa končila studená vojna, a boli o 30 percent vyššie ako v roku 2013. Štáty výrazne zvýšili svoje vojenské výdavky po ruskej operácii na Ukrajinu vo februári 2022, zatiaľ čo iné oznámili plány na zvýšenie úrovne výdavkov na obdobie až desiatich rokov.

„Invázia na Ukrajinu mala okamžitý vplyv na rozhodnutia o vojenských výdavkoch v strednej a západnej Európe. To zahŕňalo viacročné plány na zvýšenie výdavkov niekoľkých vlád,“ povedal Dr. Diego Lopes da Silva, hlavný výskumník programu SIPRI pre vojenské výdavky a výrobu zbraní.

„V dôsledku toho môžeme odôvodnene očakávať, že vojenské výdavky v strednej a západnej Európe budú v nasledujúcich rokoch naďalej rásť.“

Niektoré z najprudších nárastov boli zaznamenané vo Fínsku (+36 percent), Litve (+27 percent), Švédsku (+12 percent) a Poľsku (+11 percent).

„Zatiaľ čo rozsiahla invázia na Ukrajinu vo februári 2022 určite ovplyvnila rozhodnutia o vojenských výdavkoch v roku 2022, obavy z ruskej agresie sa hromadia oveľa dlhšie,“ povedal Lorenzo Scarazzato, výskumník programu SIPRI pre vojenské výdavky a výrobu zbraní. „Mnoho štátov bývalého východného bloku od roku 2014, roku, keď Rusko anektovalo Krym, viac ako zdvojnásobilo svoje vojenské výdavky.“

Rusko a Ukrajina zvyšujú vojenské výdavky, keďže vojna zúri

Ruské vojenské výdavky vzrástli v roku 2022 odhadom o 9,2 percenta na približne 86,4 miliardy dolárov. To sa rovnalo 4,1 percenta ruského hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2022, čo je nárast z 3,7 percenta HDP v roku 2021.

Čísla, ktoré Rusko zverejnilo koncom roka 2022, ukazujú, že výdavky na národnú obranu, najväčšiu zložku ruských vojenských výdavkov, boli už v nominálnom vyjadrení o 34 percent vyššie ako v rozpočtových plánoch vypracovaných v roku 2021.

„Rozdiel medzi ruskými rozpočtovými plánmi a jeho skutočnými vojenskými výdavkami v roku 2022 naznačuje, že invázia na Ukrajinu stála Rusko oveľa viac, než sa predpokladalo,“ povedala Dr. Lucie Béraud-Sudreau, riaditeľka programu SIPRI pre vojenské výdavky a výrobu zbraní.

Vojenské výdavky Ukrajiny dosiahli v roku 2022 44,0 miliárd dolárov. Na úrovni 640 percent to bol najvyšší jednoročný nárast vojenských výdavkov krajiny zaznamenaný v údajoch SIPRI.

V dôsledku nárastu a škôd na ukrajinskom hospodárstve súvisiacich s vojnou sa vojenské zaťaženie (vojenské výdavky ako podiel na HDP) v roku 2022 vyšplhalo na 34 percent HDP z 3,2 percenta v roku 2021.

Výdavky USA rastú napriek vysokej inflácii

Spojené štáty zostávajú zďaleka najväčším svetovým míňaním na armádu.

Vojenské výdavky USA dosiahli v roku 2022 877 miliárd dolárov, čo bolo 39 percent celkových globálnych vojenských výdavkov a trikrát viac ako suma, ktorú vynaložila Čína, ktorá je druhým najväčším míňaním na svete.

Reálny nárast výdavkov v USA o 0,7 percenta v roku 2022 by bol ešte väčší, keby nebola najvyššia úroveň inflácie od roku 1981.

„Zvýšenie vojenských výdavkov USA v roku 2022 bolo do značnej miery spôsobené bezprecedentnou úrovňou finančnej vojenskej pomoci, ktorú poskytli Ukrajine,“ povedal Dr. Nan Tian, vedúci výskumník SIPRI. „Vzhľadom na rozsah amerických výdavkov má aj malé zvýšenie v percentách významný vplyv na úroveň globálnych vojenských výdavkov.“

Finančná vojenská pomoc USA Ukrajine v roku 2022 predstavovala 19,9 miliardy USD. Hoci to bola najväčšia suma vojenskej pomoci, ktorú ktorákoľvek krajina poskytla jednému príjemcovi v ktoromkoľvek roku od studenej vojny, predstavovala len 2,3 percenta celkových vojenských výdavkov USA.

V roku 2022 vyčlenili USA 295 miliárd USD na vojenské operácie a údržbu, 264 miliárd USD na obstarávanie a výskum a vývoj a 167 miliárd USD na vojenský personál.

Čína a Japonsko vedú pokračujúce zvyšovanie výdavkov v Ázii a Oceánii

Spoločné vojenské výdavky krajín v Ázii a Oceánii boli 575 miliárd dolárov. To bolo o 2,7 percenta viac ako v roku 2021 a o 45 percent viac ako v roku 2013, pričom pokračuje neprerušovaný

vzostupný trend siahajúci minimálne do roku 1989.

Čína zostala druhým najväčším svetovým míňaním na armádu, pričom v roku 2022 vyčlenila odhadom 292 miliárd dolárov.

To bolo o 4,2 percenta viac ako v roku 2021 a o 63 percent viac ako v roku 2013. Čínske vojenské výdavky sa zvyšovali už 28 po sebe nasledujúcich rokov.

Japonské vojenské výdavky sa medzi rokmi 2021 a 2022 zvýšili o 5,9 percenta a dosiahli 46,0 miliardy dolárov alebo 1,1 percenta HDP. Bola to najvyššia úroveň japonských vojenských výdavkov od roku 1960.

Nová národná bezpečnostná stratégia zverejnená v roku 2022 stanovuje ambiciózne plány na zvýšenie vojenskej spôsobilosti Japonska v nadchádzajúcom desaťročí v reakcii na vnímané rastúce hrozby zo strany Číny, Severnej Kórey a Ruska.

„Japonsko prechádza zásadným posunom vo svojej vojenskej politike,“ povedal Xiao Liang, výskumník z programu SIPRI pre vojenské výdavky a výrobu zbraní. „Zdá sa, že povojnové obmedzenia, ktoré Japonsko uvalilo na svoje vojenské výdavky a vojenské kapacity, sa uvoľňujú.“

Ďalší pozoruhodný vývoj

- Reálny nárast svetových vojenských výdavkov v roku 2022 spomalili vplyvy inflácie, ktorá v mnohých krajinách vyletela na úrovne, ktoré neboli zaznamenané desaťročia. V nominálnom vyjadrení (tj v bežných cenách bez očistení o infláciu) sa celkový úhrn zvýšil o 6,5 %.
- **Indické** vojenské výdavky vo výške 81,4 miliardy dolárov boli štvrté najvyššie na svete. Bolo to o 6,0 percenta viac ako v roku 2021.
- V roku 2022 vojenské výdavky **Saudskej Arábie**, piateho najväčšieho vojenského míňania, vzrástli o 16 percent a dosiahli odhadovaných 75,0 miliárd dolárov, čo je prvý nárast od roku 2018.
- **Vojenské výdavky Nigérie** klesli o 38 percent na 3,1 miliardy dolárov po 56 percentnom zvýšení výdavkov v roku 2021.
- **Vojenské výdavky členov NATO dosiahli v roku 2022 celkovo 1232 miliárd USD, čo bolo o 0,9 percenta viac ako v roku 2021.**
- **Spojené kráľovstvo** malo najvyššie vojenské výdavky v strednej a západnej Európe vo výške 68,5 miliardy dolárov, z čoho odhadom 2,5 miliardy dolárov (3,6 percenta) tvorila finančná vojenská pomoc Ukrajine.
- V roku 2022 vojenské výdavky **Turecka** klesli tretí rok po sebe a dosiahli 10,6 miliardy dolárov, čo je oproti roku 2021 pokles o 26 percent.
- **Vojenské výdavky Etiópie** vzrástli v roku 2022 o 88 percent a dosiahli 1,0 miliardy dolárov. Nárast sa zhodoval s obnovenou vládnu ofenzívou proti Frontu ľudového oslobodenia Tigray na severe krajiny.

[ZDROJ](#)

Překlad: S.S.